tiniai vandenys ir darbus tęsti buvo pavojinga.

Iškasus šurfą 1 pradėtas kasti šurfas 2. Žemės paviršius šurfo vietoje buvo ties H_{abs} 153,10 m. Šurfas orientuotas Š–P kryptimi. Nukasus velėnos ir XX a. supiltinį sluoksnį ties H_{abs} 152,70 m atsidengė juodos žemės su smulkiomis griuvenomis sluoksnis, kuriame aptikta buitinės keramikos ir stiklo šukių. Šis 1–1,1 m storio sluoksnis datuotinas XIX a. Ties H_{abs} 151,65 m atsidengė 0,1–0,15 m storio pilkos žemės, maišytos su žvyru, sluoksnis be radinių. Po juo, ties H_{abs} 151,50 m atsidengė juodos žemės sluoksnis, jame rasta buitinės keramikos šukių. Pasiekus H_{abs} 151,28 m nuspręsta gilintis tik šurfo P dalyje, nes kasti visu plotu buvo pavojinga. Kasant gilyn tęsėsi tas pats juodos žemės sluoksnis, kuriame radinių beveik nebuvo, tik anksčiau minėtos dvi buitinės keramikos šukės. Šurfo P dalyje pasiekus H_{abs} 150,90 m kasti nustota.

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu rasti 43 buitinės keramikos fragmentai, 6 koklių fragmentai, 4 statybinės keramikos fragmentai, 2 metaliniai dirbiniai. Žvalgomųjų tyrimų metu aptikti radiniai perduoti TIM.

SURVEY EXCAVATIONS AT VYTAUTO STREET 43 AND 39

During the archaeological survey an area of 7 m² was investigated. The bottom layer contained artefacts datable to the 15th–17th century. In the test pit No. 1 a stone pavement was found.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI KĘSTUČIO G. 1, 3, 5 IR VYTAUTO G. 1

Birutė LISAUSKAITĖ

2004 m. Trakuose buvo atliekami archeologiniai tyrimai gyvenamųjų namų Kęstučio g. 1, 3 bei Vytauto g. 1 kieme, numatytų įrengti vandentiekio ir nuotekų tinklų trasų vietoje. Ši teritorija buvo tyrinėta 1990 m. (B. Lisauskaitė), analizuojant galimybę įrengti vandentiekio ir nuotekų tinklus nuo Kęstučio gatvės į daugiabutį gyvenamą namą Vytauto g. 1 (B. Lisauskaitė, Archeologinių–žvalgomųjų tyrimų Trakų visuomeninio maitinimo kombinato „Galvė" teritorijos ir namo Vytauto g. Nr. 4 (Trakų RVKS klubo prijungimo prie vandentiekio ir kanalizacijos tinklų) trasos ataskaita,1990, *LIIR*, f. 1, b. 1746) ir 1996 m. (L. Kvizikevičius), rengiant Trakų istorinio nacionalinio parko informacinio centro pastato Kęstučio g. 1 atkūrimo projektinę dokumentaciją (L. Kvizikevičius, Archeologijos žvalgomieji tyrinėjimai Trakų senamiestyje, 1997 m. ataskaita, 1998, *LIIR*, f. 1, b. 2845).

Archeologinių tyrimų metu gyvenamųjų namų Kęstučio g. 3 ir 5, esančių šalia Pusiasalio pilies gynybinės sienos, daugiabučio gyvenamo namo Vytauto g. 1 ir atkuriamo pastato Kęstučio g. 1, kuriame turėjęs įsikurti Trakų istorinio nacionalinio parko informacinis centras, sklypuose numatytų vandentiekio ir nuotekų šulinių vietose buvo iškasti septyni 2x2 m dydžio šurfai, kurių bendras plotas 28 m², ir vienas 3,5x3,5 m dydžio plotas 1 nuotekų perpompavimo siurblinės vietoje, iš viso 11,5 m².

Archeologinių tyrimų metu trasos 1 pradžioje, t. y. jos Š gale, buvo rasta iš akmenų

mūryta Pusiasalio pilies gynybinio griovio išorinė atraminė sienelė. Tokia sienelė jau buvo fiksuota 1986–1988 m. tyrimų metu Pusiasalio pilies teritorijoje pastatytos Dominikonų bažnyčios centrinėje navoje ir gyvenamo namo Kęstučio g. 5 lauko rūsyje. Pusiasalio piliai netekus karinės reikšmės, buvo pradėti naikinti jos įtvirtinimai. Miestelėnų reikmėms buvo ardomi ne tik pilies mūrai, bet ir nuardžius griovio atraminės sienelės viršutinę dalį užpiltas pats griovys. Nuo XVII a. antrosios pusės ši teritorija prieš Trakų Pusiasalio pilies gynybinę sieną pradėta intensyviai naudoti. 1997 m. archeologinių tyrimų metu buvo rastos to laikotarpio puodžiaus, t. y. amatininko, ir gal net ne vieno, dirbtuvės.

Trakų miesto tikrosios būklės plane pirmieji statiniai šioje teritorijoje yra pažymėti tik 1821–1822 m. Tuomet plane buvo pažymėtas namas, stovintis šalia dabartinės Kęstučio gatvės. Tikėtina, kad tai buvęs vienas iš istoriniuose šaltiniuose minimų dviejų XIX a. pradžioje statytų ir dominikonų vienuolynui priklausiusių pastatų, naudotų karčemai su užvažiuojamuoju kiemu. 1846, 1855 ir 1874 m. Trakų miesto planuose jau yra pažymėti šeši pastatai, stovintys arčiau Bernardinų (Lukos) ežero pakrantės. Vieno iš jų fragmentai prie dabartinės Kęstučio gatvės buvo rasti 1991 m. archeologinių tyrimų metu. O 2004 m. archeologinių tyrimų metu trasos 1 ir trasos 3 teritorijoje po akmeniniu kiemo grindiniu rastos raudonų plytų duženos ir mūro fragmentai kaip tik ir galėtų būti siejami su 1874 m. šioje teritorijoje pažymėtais pastatais.

1935 m. Trakų miesto plane pažymėti pagrindiniai pastatai yra stovėję dabartinių pastatų Vytauto g. 1 ir Kęstučio g. 1 teritorijose. Pastatas, stovėjęs lygiagrečiai Vytauto gatvei, dabartinio pastato Vytauto g. 1 vietoje, sudegė 1940 m. Taigi archeologinių tyrimų plote 1 metu rastas pilkos permaišytos žemės sluoksnis su medžio anglies gabalėliais yra iš šio laikotarpio, kaip ir tame pačiame sluoksnyje esančios buitinės šiukšlės. Po II Pasaulinio karo sudegusio pastato vietoje buvo pastatytas naujas ir kurį laiką naudotas kaip restoranas. Būtent tuo metu akmenimis buvo išgrįstas kiemas tarp dabartinių pastatų Vytauto g. 1, Kęstučio g. 1 ir 5. Šių XX a. II pusės akmeninių grindinių liekanos buvo teritorijoje fiksuotos 2004 m. archeologinių tyrimų metu.

Atlikus archeologinius tyrimus buvo nustatyta, kad didžiojoje tirtos teritorijos dalyje kultūrinis sluoksnis, vystantis Trakų miestui ir vykdant įvairius žemės darbus, yra sunaikintas. Tačiau neabejotinai vertinga ir saugotina yra Pusiasalio pilies gynybinio griovio vietoje ar greta jos dabar stovinčių gyvenamųjų namų Kęstučio g. 3 ir 5 teritorija.

SURVEY EXCAVATIONS AT KĘSTUČIO STREET 1, 3, 5 AND VYTAUTO STREET 1

In 2004 during the archaeological survey performed at the sites of water and sewage pipelines and wells planned for dwelling houses at Kęstučio Street 3 and 5, located next to the defensive walls of the Peninsula Castle, the apartment house at Vytauto street 1 and reconstructed building at Kęstučio street 1, 7 test pits were excavated. Their total area covered 28 m^2. Besides that, an integral area of 3.5x3.5 m (11.5 m^2) was excavated. The survey revealed that in most of the territory the cultural layer was destroyed by different earthworks. Nevertheless the territory of houses No. 3 and 5 of Kęstučio Street standing at the location of the former defensive fosse of the Peninsula Castle or in its vicinity is valuable and thus must be protected.